

Dossier Mysteries In Vlaanderen

Mysteries ontrafeld: wie heeft bijzondere notitieboekjes uit Eerste Wereldoorlog verloren op bus of tram?

De Lijn Oost-Vlaanderen is op zoek naar de eigenaar van een heel bijzonder verloren voorwerp: boekjes vol tekeningen en gedichten uit de periode van de Eerste Wereldoorlog. Wat voor boekjes zijn het en wie is ze kwijtgeraakt? Radio 2 probeert mee antwoorden te vinden.



Ward Schouppe

vr 27 aug 2021 ⌚ 05:24

Radio 2 ontrafelt de hele zomer lang mysteries uit Vlaanderen en Brussel. Met de hulp van luisteraars en experts proberen we het antwoord te vinden op geheimzinnige verhalen.

Elke week komen er bij vervoersmaatschappij De Lijn voorwerpen binnen die achtergelaten zijn op de bus of tram, of aan een halte. Het gaat vooral om vrij banale dingen: petten, sjaals, rugzakken... Maar af en toe komen er speciale voorwerpen binnen. Zo liggen er in het kantoor van De Lijn Oost-Vlaanderen nu 2 oude boekjes vol met opmerkelijke illustraties en teksten.



Een Franstalige patriottistische bijdrage, een portret en een tekening uit de verloren boekjes

De Lijn onderzoekt verloren voorwerpen en probeert ze terug te bezorgen als er een naam, adres of telefoonnummer te vinden valt. Ook reizigers kunnen het melden als ze iets kwijt zijn. In Oost-Vlaanderen gaan medewerkers Anja en Sylvia dan op zoek naar een match in het depot. Zij willen nu graag meer weten over de boekjes en ook wie ze verloren is.

“ Het zijn oude boekjes vol Engelse en Franse gedichten, teksten en prachtige tekeningen

Anja en Sylvia, De Lijn Oost-Vlaanderen

Anja en Sylvia van de dienst Verloren Voorwerp



Twee illustraties uit de boekjes en een boodschap met wapenschild uit Luik

Het Festival van de Architectuur

De Lijn kan niet zeggen op welke bus of tram in Oost-Vlaanderen de boekjes gevonden zijn. "Het is een veiligheid die we inbouwen, zodat er zich geen valse eigenaars melden." Anja en Sylvia laten wel nog de stoffen rugzak zien waar de boekjes inzaten. Op de zak staat het opschrift "Festival van de Architectuur". Dat evenement ging 2 jaar geleden door in Gent en werd georganiseerd door het Vlaamse Architectuurinstituut (VAI). Rosa Meijer van het VAI weet meer over de rugzakjes die toen zijn uitgedeeld.

Rosa Meijer van het Vlaamse Architectuurinsti

Het VAI en de partners contacteerden alle mensen die een rugzak kregen tijdens het "Festival van de Architectuur". "Ik kan niets beloven want die rugzakken veranderen ook van eigenaar. Het is niet zeker dat de persoon die de boekjes verloor ook een deelnemer of vrijwilliger was op het festival."

Het poëziealbum

De boekjes zelf geven ook informatie prijs. De inhoud bestaat uit korte teksten, gedichten en tekeningen. Ze doen de Radio 2-reporter denken aan de poëziealbums die hij zelf nog

kent uit zijn kindertijd. Zijn de verloren boekjes dat ook? Het "Huis van Alijn" uit Gent brengt raad. Daar hebben ze poëziealbums in de collectie en weten ze ook meer over de traditie.

Marie Vandecavye van het "Huis van Alijn" over poëziealbums

“ De citaten, het schoonschrift en de tekeningen verraden een hoger milieu

Marie Vandecavye van het "Huis van Alijn"

Marie Vandecavye van het "Huis van Alijn" vermoedt dat de eigenaar van de boekjes tot de hogere klasse behoort. Begin vorige eeuw was papier immers een luxartikel. "Alles wijst erop dat de mensen die een bijdrage gemaakt hebben een zekere scholing hebben gehad", verklaart ze.

Belgische adel

De these van Vandecavye houdt steek want op de kaft van 1 boekje staat een moeilijk leesbare naam die ook naar de adel leidt: "Françoise du Roy de Blicquy". De familie du Roy de Blicquy blijkt nog altijd deel uit te maken van de Belgische adel. Het is erg moeilijk om er een aanspreekpunt te vinden.

“ De naam Françoise zegt me niets, we willen ook liever niet in de media komen

Anoniem lid van de familie du Roy de Blicquy

Mails en telefoontjes blijven onbeantwoord. De weinige familieleden die reageren, willen uit de pers blijven. Ze beloven navraag te doen.

De skiënde markiezin

Er is één lid van de adellijke familie waar wel veel over te vinden valt: Patricia du Roy de Blicquy uit Brussel. Zij wordt ook wel "de skiënde markiezin" genoemd omdat ze de best Belgische skieste aller tijden is. Ze deed mee aan de Olympische Winterspelen in 1964. Ze was een voorbeeld voor vele andere Belgische wintersporters, ook voor de Antwerp Olympiër Robert Blachaer. Hij deed 2 keer mee aan de Spelen voor ons land, in 1972 en 1976.

piër Robert Blachaer over Patricia du Roy de

Blachaer vertelt verder ook nog dat Patricia du Roy de Blicquy soms skiles gaf aan de prinsen en prinsessen. "Als ze op bezoek waren in Frankrijk gebeurde dat. Al was dat misschien wel vooral voor de foto's." De skiënde markiezin zelf spreken om haar vrager te stellen over Françoise lukt niet. Gelukkig is er wel iemand anders uit de adel die wil praten.



Patricia du Roy de Blicquy in actie tijdens 1963 in Zwitserland

Markies Olivier de Trazegnies kent de familie du Roy du Blicquy. Het blijkt om een geslacht te gaan dat al sinds het ontstaan van België tot de adel behoort in ons land. De familie speelde een grote rol in de ontwikkeling van ons land, zeker op industrieel vlak. De

markies belooft de "chef de famille" te contacteren om te vragen of hij meer weet over Françoise.

“Ik ken baron du Roy de Blicquy persoonlijk, ik zal hem contacteren

Markies Olivier de Trazegnies

Tram in België en metro in Parijs

De familie du Roy du Blicquy speelde een grote rol in het leven van ingenieur en industrieel Edouard Empain (1852-1929). Het was door haar toedoen dat Empain ging studeren en een opmerkelijke carrière uitbouwde. Hij is immers de man achter de eerste tramverbindingen in België en de metro in Parijs. Hij liet in Caïro, in Egypte, ook een volledig nieuw stadsdeel bouwen, Heliopolis, vol met opvallende gebouwen.



Postkaart met stadsbeeld van Heliopolis

De Eerste Wereldoorlog

Françoise du Roy de Blicquy blijkt dus lid te zijn van een vooraanstaande Belgische familie. Over de vrouw zelf, is voorlopig amper iets geweten. Toch is er nog een ander spoor dat onderzocht kan worden. Want, veel bijdrages uit de poëzieboekjes dragen datums uit de periode van de Eerste Wereldoorlog. Heel wat tekeningen en teksten verwijzen er ook expliciet naar.



Een datumtekening en duidelijke verwijzing naar de Eerste Wereldoorlog

Waren poeziëalbums in die tijd gebruikelijk? Bestaan er nog exemplaren uit de oorlogsperiode? Radio 2 stapt met die vragen naar het oorlogsmuseum "In Flanders Fields" in Ieper. Daar is de directeur van kenniscentrum, Piet Chielens, heel enthousiast als hij enkele afbeeldingen kan bekijken.

Piet Chielens over de poëziealbums in oorlogstijd

Piet Chielens heeft nog nooit van Françoise du Roy de Blicquy gehoord maar hij vermoedt dat ze familie is van Albert du Roy de Blicquy, de rechterhand van de toenmalige koning. "Het zou kunnen dat ze in de entourage van de koning zat en in De Panne verbleef. Dat was het enige stukje vrij België. Het kan dat Françoise er werkte in het hospitaal van het Rode Kruis: L'Océan."

“ Dit album is een uniek tijdsdocument, we willen het graag verder onderzoeken

Piet Chielens, "In Flanders Fields Museum"

Het ziekenhuis van de koningin

In L'Océan in De Panne kwamen mensen uit de hele vrije wereld helpen. Ze deden dat onder meer in het kielzog van de toenmalige koningin Elisabeth. Zij bood er steun en een luisterend oor aan gewonde soldaten. Dat voorbeeld sprak tot de verbeelding en lokte ook andere adellijke dames naar De Panne.



Koningin Elisabeth voor oorlogshospitaal L'Océan in De Panne tijdens WO I
Rode Kruis Vlaanderen

“ De adel wilde zich dienstbaar maken, onder meer door te gaan helpen in De Panne

Piet Chielens, "In Flanders Fields Museum"

"Het was een internationaal gebeuren", verklaart Chielens. "Alles in deze poeziëalbums wijst erop dat Françoise er is geweest en de boekjes in deze context tot stand zijn gekomen. Onder sommige bijdrages staan namen uit het Belgische leger en uit de adel. Het maakt van de poeziëalbums historische getuigen", besluit Chielens.

"Françoise heeft handen niet vuil gemaakt"

Mogelijk zijn er in het ziekenhuis L'Océan sporen te vinden van Françoise. Luc De Muncie, archivaris op rust van het Rode Kruis, weet alles over het hospitaal. Hij ging op zoek naar sporen van Françoise.

Luc De Munck, oud-archivaris Rode Kruis

“L'Océan is een keerpunt geweest in de medische zorg in België, veel technieken zijn er voor het eerst toegepast

Luc De Munck, oud-archivaris Rode Kruis Vlaanderen

De Munck houdt de optie ook open dat Françoise misschien een tiener of een kind was. Ze ging mogelijk mee op bezoek met haar vader of moeder in De Panne. "Er was grote belangstelling, dus dat kan zeker."



Verpleegsters aan het werk in oorlogshospitaal L'Océan
Rode Kruis Vlaanderen

Ook De Munck benadrukt het historische belang van de poëziealbums. "L'Océan was het grootste fronthospitaal van die tijd. Er konden 600 soldaten verzorgd worden. Er waren operatiekamers en ook laboratoria. Er zijn veel technieken op punt gezet die later voor doorbraken hebben gezorgd. Er kwamen medische missies uit de hele wereld naar L'Océan. De albums zijn ook daarvan indirecte getuigen."

Het lot van Françoise

Markies Olivier de Tragzegnies neemt opnieuw contact op. Hij heeft meer informatie en bevestigt dat Françoise nog jong was tijdens de oorlogsjaren. "Ze is geboren in 1898 in Brussel en een 30-tal jaar geleden overleden."

Françoise was dus 16 als de oorlog begon en 20 toen die voorbij was. Op basis van de teksten en tekeningen, de datums en de namen die in de albums opduiken, kan met grote waarschijnlijkheid gezegd worden dat het jonge meisje tijdens de oorlogsjaren verschillende keren in De Panne is geweest en er in hogere kringen heeft vertoefd. Ze ging er, hoogstwaarschijnlijk, op bezoek bij adellijke familieleden die in de entourage van de koning zaten. Bij die bezoeken liet ze de poëziealbums ook rondgaan bij andere aanwezigen.



Illustraties uit de verloren poëziealbums van Françoise du Roy de Blicquy

Hoe het Françoise na de oorlog vergaan is, is onduidelijk. In 1933 trouwde ze met de Russische Michael Tolstoj. Het huwelijk hield niet lang stand, Françoise keerde terug naar het ouderlijke huis. Ze zou kinderloos gebleven zijn. Tolstoj belandde uiteindelijk in Ierland en werd daar een lokale beroemdheid. Lees zijn opmerkelijk levensverhaal [hier](https://heritage.wicklowheritage.org/places/county_wicklow_historical_societies/grey-2-2/michael_tolstoy_of_delgany) <https://heritage.wicklowheritage.org/places/county_wicklow_historical_societies/grey-2-2/michael_tolstoy_of_delgany>.

Zijn de boekjes gestolen?

Er melden zich geen mogelijke eigenaars die de albums kwijt zijn. Al is er wel luisteraar Maria die via sociale media laat weten ooit zulke boekjes gehad te hebben. "Ik kreeg ze van een Nederlandse vriendin maar ze zijn later gestolen", schrijft ze. Het zou verklaren dat er weinig reactie komt, de laatste eigenaar was immers mogelijk een dief. Maria laat verder niets van zich horen, het blijft dus onduidelijk of het ook echt om dezelfde albums draait.

“ We onderzoeken of we een uitzondering kunnen maken in onze procedure om de boekjes voor het grote publiek te ontsluiten

Karen Van der Sype, De Lijn

De Lijn belooft alle tips die binnenkomen grondig te onderzoeken. Mensen die iets denken te weten kunnen dat nog altijd laten weten via [de klantendienst](https://help.delijn.be/hc/nl/requests/new) <<https://help.delijn.be/hc/nl/requests/new>> , het nummer 070/220.200 of sociale media. Als dat niet gebeurt, wil De Lijn een oplossing zoeken zodat het waardevolle erfgoed niet verloren gaat.

Lijn wil de boekjes ontsluiten voor het grote pu



Illustraties uit de verloren poëziealbums van Françoise du Roy de Blicquy

Beluister het meest recente regionieuws uit Oost
Vlaanderen



